

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

datum	Utrecht, 23 februari 2023
ons kenmerk	2023-12
voor informatie	Tom Schoen t.schoen@patientenfederatie.nl 06-55772249
onderwerp	Plenaire debat WOZO maart 2023

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Binnenkort spreekt u over het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). Het programma WOZO bevat verschillende maatregelen om ervoor te zorgen dat de ouderenzorg in de toekomst blijft passen bij wat ouderen willen. Dit lange termijn perspectief is belangrijk, maar biedt onvoldoende oplossingen voor problemen op de korte termijn. En gaat voorbij aan het grote aandeel zorg dat door naasten en familie geboden wordt. Dat zorgt voor een toename van schrijnende situaties in het hier en nu. De toegankelijkheid van passende zorg staat onder grote druk. Wachtlijsten voor verpleeghuiszorg stijgen. Mensen met een kwetsbare gezondheid kunnen in acute situaties nergens terecht en de druk op mantelzorgers wordt onevenredig hoog. Er moet zowel op lange als op korte termijn iets gebeuren. Patiëntenfederatie Nederland en MantelzorgNL geven u in deze brief daarom onderstaande punten mee.

1. Verbeter op korte termijn de toegang tot passende verpleeg(huis)zorg

In het WOZO staat dat mensen moeten kunnen rekenen op ondersteuning en zorg die past bij hun situatie. We ontvangen echter steeds vaker signalen dat de toegankelijkheid in toenemende mate onder druk staat en dat het ingewikkeld is om verpleeg(huis)zorg te 'regelen'. Mensen weten niet waar ze moeten beginnen. Als ze een indicatie hebben lopen ze tegen wachtlijsten aan en de wachtlijsten blijven ondertussen toenemen. Het wordt voor ouderen en hun naasten steeds complexer om de benodigde zorg te organiseren.

In 2017 bleek uit ons onderzoek al dat het voor ouderen en hun naasten lastig was om goede informatie te vinden over mogelijkheden, keuzes en hoe zaken te regelen. En dat het niet lukte om passende zorg te organiseren in hun situatie¹. Die problemen zijn nog altijd onvoldoende opgelost. De toegang tot passende verpleeg(huis)zorg moet snel beter en zorg moet tijdig beschikbaar zijn voor de mensen die dat nodig hebben.

>Wilt u de minister vragen hoe zij ervoor gaat zorgen dat passende verpleeg(huis)zorg op de korte termijn toegankelijk en beschikbaar komt voor de mensen die dat nodig hebben?

2. Realiseer voldoende en passende overbruggingszorg

Wanneer mensen moeten wachten op een plek in een zorginstelling, moet passende en verantwoorde overbruggingszorg geboden worden. Bijvoorbeeld tijdelijk verblijf in een andere instelling of tijdelijk zorg thuis. Het is de vraag in hoeverre het lukt om passende overbruggingszorg te regelen. De tekorten in bijvoorbeeld de wijkverpleging, huisartsenzorg, specialisten ouderengeneeskunde en huishoudelijke hulp belemmeren de beschikbaarheid van overbruggingszorg. En de zorg thuis staat onder grote druk.

>Wilt u de minister vragen welke maatregelen zij neemt om te waarborgen dat er passende overbruggingszorg is voor iedereen die dit nodig heeft? Hoe wordt de beschikbaarheid gemonitord en wat gebeurt er met cliënten voor wie dit op dit moment niet geregeld is?

---

¹ [Landelijk onderzoek naar ouderenzorg, Patiëntenfederatie Nederland 2017](#)

3. Breng basiszorg in beeld

De norm in het WOZO is 'zelf als het kan; thuis als het kan; digitaal als het kan'. Een voorwaarde om langer thuis te kunnen wonen is een sterke basiszorg. Het is essentieel dat langer thuis wonen en een sterke basiszorg in samenhang wordt gezien en in de uitvoering afgestemd wordt. Mensen met een kwetsbare gezondheid moeten kunnen rekenen op toegang tot samenhangende en afgestemde zorg met de juiste deskundigheid. Zoals van huisartsen, apothekers, specialisten ouderengeneeskunde en/of (gespecialiseerde) wijkverpleegkundigen. Het mag niet zo zijn dat in een regio de basiszorg (nog) niet op orde is, maar er wel al meer extramurale Wlz zorg wordt ingekocht. Of dat mensen gedwongen worden langer thuis te wonen en vervolgens aan hun lot worden overgelaten. Het is daarom belangrijk dat per regio in beeld is hoe het ervoor staat met de basiszorg, zodat benodigde zorg en ondersteuning om langer thuis te wonen hierop afgestemd kunnen worden.

>Wilt u de minister vragen of zij per regio in beeld heeft of ouderen en hun naasten toegang hebben tot basiszorg van passende deskundigheid. En zo niet, hoe deze regiobeelden op korte termijn dan wel gerealiseerd gaan worden?

4. Realiseer passende mantelzorgondersteuning

Een tweede voorwaarde om langer thuis te kunnen wonen betreft het beroep op mantelzorg. De meeste zorg in Nederland wordt op informele wijze door naasten en vrijwilligers geboden. Met WOZO wordt het beroep op mantelzorg verzwakt. Dat terwijl bijna 1 op 10 mantelzorgers overbelast is². We voorzien dat de groep overbelaste mantelzorgers de komende jaren gaat groeien indien ouderen langer thuis wonen. Dit baart ons grote zorgen. Het is daarom belangrijk dat hier binnen het WOZO aandacht voor is en informele zorg ook als meetlat dient waarlangs het WOZO gemonitord en geëvalueerd wordt.

>Wilt u de minister vragen hoe de groeiende druk op mantelzorg binnen het WOZO gemonitord wordt en hoe de minister zorgt dat passende mantelzorgondersteuning in het WOZO geborgd is?

5. Pas de Vliegwielaanpak toe in de langdurige zorg

De norm in het WOZO is zelf als het kan; thuis als het kan; digitaal als het kan. Een sterke focus op de cliënt en wat die wil en nodig heeft voor kwaliteit van leven is hierbij essentieel. Er zijn vele goede voorbeelden van digitale zorg die bijdragen aan kwaliteit van leven of zelfstandigheid en autonomie. In de Vliegwielaanpak³ werken zorgverleners, zorgaanbieders en cliënten in de wijkverpleging en ziekenhuiszorg samen aan de opschaling van goede digitale zorginitiatieven. De Vliegwielaanpak gaat uit van het perspectief van de cliënt en realiseert samenwerking tussen zorgaanbieders, leveranciers van digitale middelen, zorgverzekeraars en cliënten. Deze Vliegwielaanpak heeft zijn meerwaarde bewezen en kan ook een belangrijke bijdrage leveren aan het opschalen van digitale zorg in de langdurige zorg. Zodat 'digitaal waar het kan' ook echt aansluit bij wat de cliënt wil en nodig heeft.

>Wilt u de minister vragen of zij bereid is om mogelijkheden te verkennen om de Vliegwielaanpak uit te breiden naar de langdurige zorg, zodat 'digitaal waar het kan' ook aansluit bij wat mensen willen en nodig hebben?

---

² [Rapport Blijvende bron van Zorg, SCP 2020](#)

³ <https://vliegwielaanpak.nl/>

We vragen u de punten uit deze brief te betrekken in het plenaire debat over WOZO. Heeft u vragen naar aanleiding van deze brief dan zijn we graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Dianda Veldman
Patiëntenfederatie Nederland

Esther Hendriks
MantelzorgNL